

Stichting Pensioenfonds Medisch Specialisten

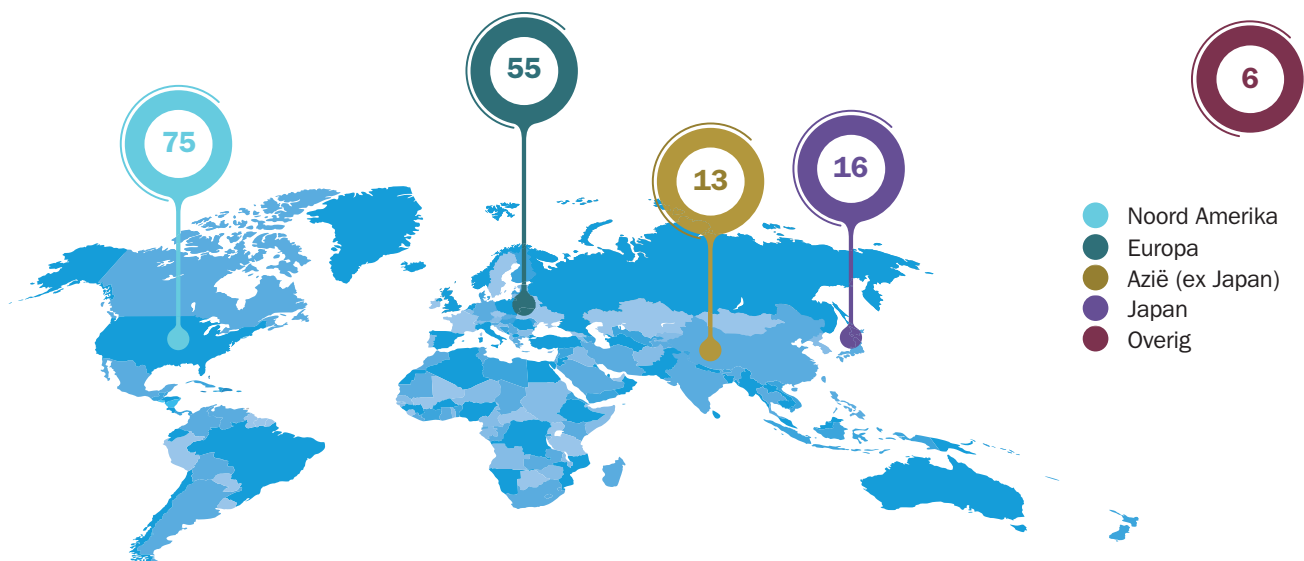
4e kwartaal 2023

Het doel van de **reo**® (responsible engagement overlay) service is om bedrijven te stimuleren hun handelswijze met betrekking tot ESG (milieu, maatschappij en goed bestuur) te verbeteren. Dit doen wij door ondernemingen waarin onze klanten zijn belegd aan te spreken (engagen) op ESG-kwesties. De focus ligt op het verbeteren van het beleggingsresultaat op lange termijn. Wij willen bedrijven helpen om commercieel succesvoller te worden door op een veiligere, schonere en meer verantwoorde wijze te werken. Zo zijn bedrijven ook beter gepositioneerd om met ESG-risico's en -kansen om te gaan.

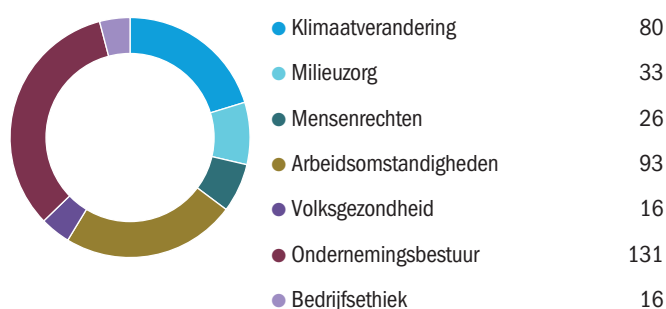
Aantal aangesproken ondernemingen dit kwartaal

Engagements	Aangesproken ondernemingen	Behaalde milestones	Aantal landen
189	165	60	21

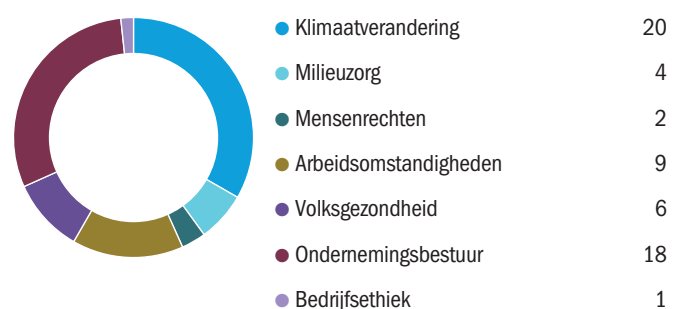
Engagement naar regio

Aangesproken ondernemingen naar onderwerp*

Behaalde milestones naar onderwerp

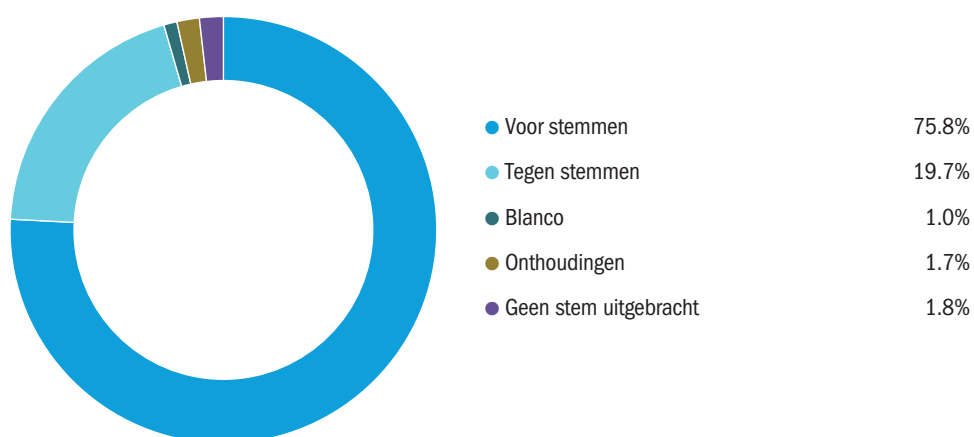

* Bedrijven kunnen zijn aangesproken op meer dan een onderwerp.

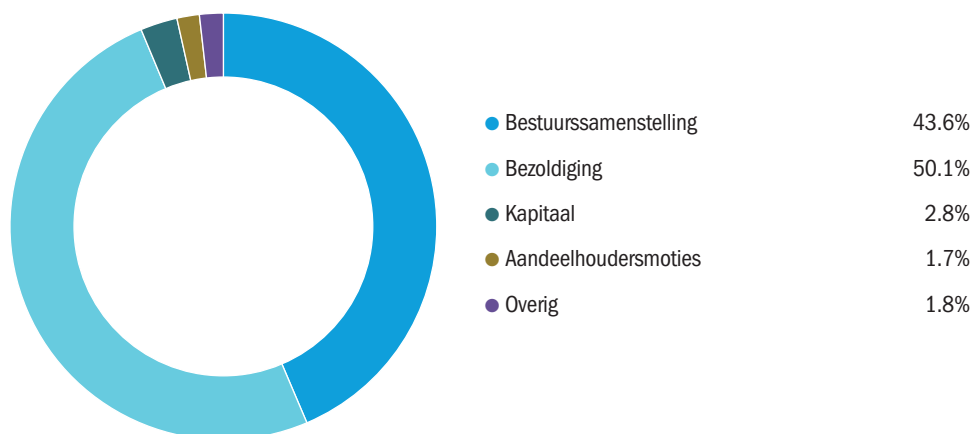
Stemresultaten: **

Aantal AVA's	347
Aantal stemmen	2580

Aantal stemmen

Stemmen tegen en onthoudingen naar onderwerp

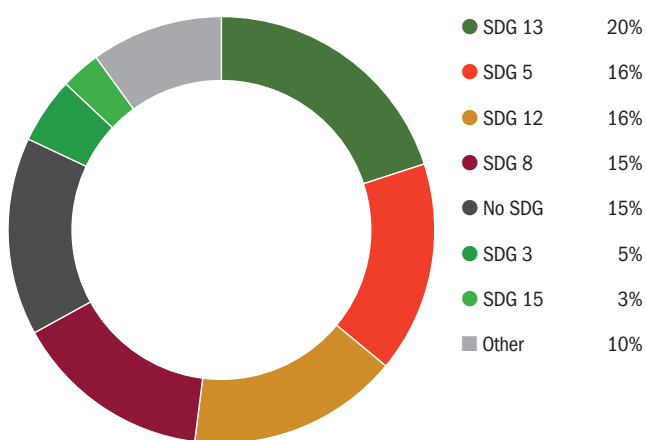
** Dit verslag is opgesteld met behulp van gegevens die zijn verstrekt door een externe aanbieder van het elektronisch stemplatform. De statistieken zijn exclusief stemmingen met nul aandelen en herinschrijvingen. Vergaderingen/stemmingen/voorstellen/ worden geacht niet in stemming te zijn gebracht indien: de stembiljetten zijn verworpen door stemgerechtigde tussenpersonen (bv. indien de nodige documenten (zoals volmachten, bevestiging van de uiteindelijke gerechtigde, enz.) niet aanwezig waren); geïnstrueerd als "Niet stemmen" (bv. op aandelenblokkerende markten); of geen instructie hebben gekregen.

Engagements en Sustainable Development Goals (SDGs)

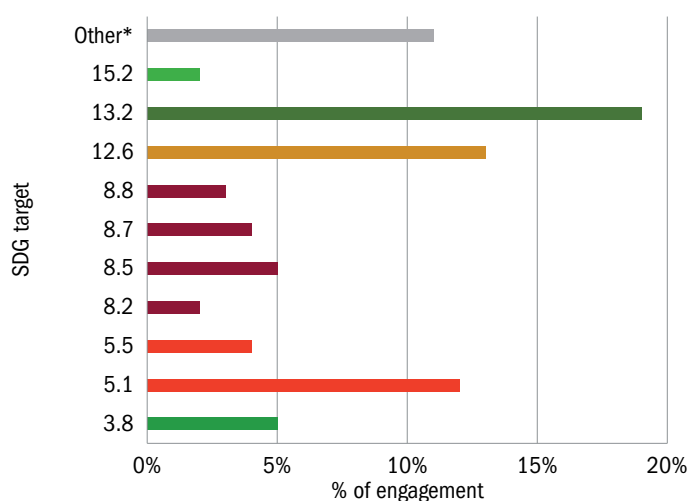
De 17 doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) zijn ontwikkeld door de VN en bedrijfstakoverkoepelende stakeholders, met het oog op het opstellen van een routekaart naar een duurzamere wereld.

Wij gebruiken de gedetailleerde onderliggende SDG-doelstellingen om de engagementdoelen per bedrijf te bepalen, waar relevant, en om de positieve maatschappelijke en milieugevolgen van engagement te verwoorden. Engagements worden systematisch op doelniveau vastgelegd, om een grotere nauwkeurigheid en een grotere impact mogelijk te maken.

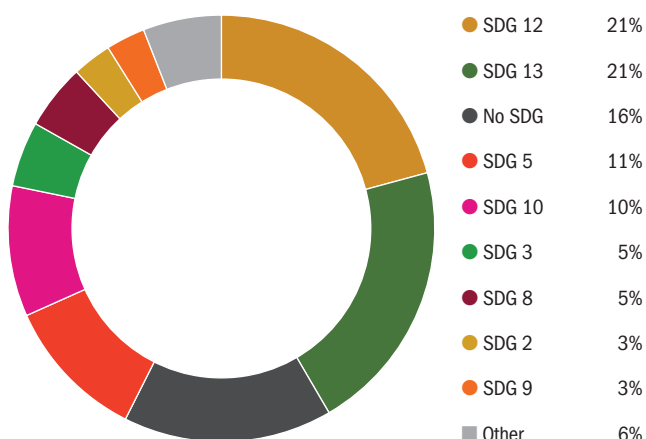
Engagement SDG niveau

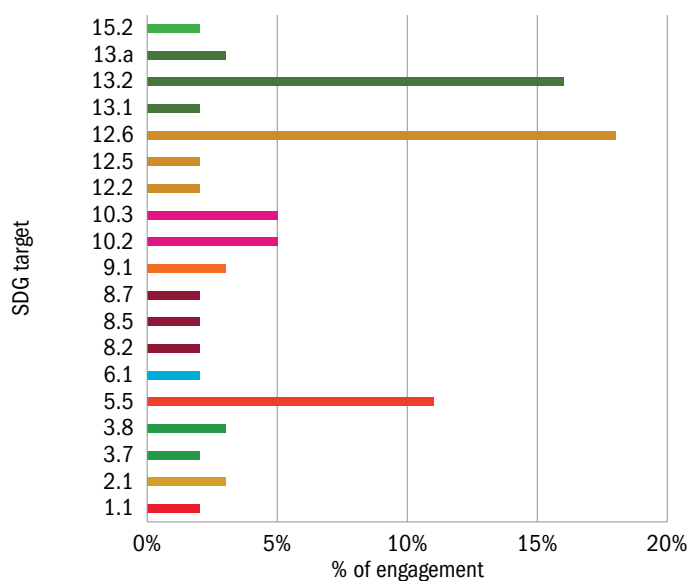
Engagement onderliggende SDG doelstelling

Milestone SDG niveau

Milestone onderliggende SDG doelstelling

*Other vertegenwoordigt SDG subdoelen die minder dan 2% van de relevante SDG uitmaken.

Engagement casestudy

Naam: Shoprite Holdings Ltd

Land: Zuid-Afrika

Sector: Dagelijkse consumentengoederen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Arbeidsomstandigheden

Onderwerp: Omgang met systemische maatschappelijke uitdagingen in Zuid-Afrika

SDG: 8.2

Achtergrond

Shoprite Holdings is een detailhandelsconcern in consumentengoederen en de grootste Zuid-Afrikaanse supermarktketen (3326 winkels in heel Afrika). Met meer dan 153.000 werknemers en distributiecentra in Afrika ondervindt Shoprite systemische problemen in Zuid-Afrika. Volgens de onderneming vormt het feit dat rond de helft van de bevolking onder de armoedegrens leeft en onzeker is waar het voedsel vandaan moet komen een uitdaging voor het behouden van productief personeel maar ook een kans om goedkoop aanbod te leveren. Voor de levensvatbaarheid op de lange termijn zal Shoprite deze uitdagingen en kansen met betrekking tot de activiteiten en de bredere keten aan moeten gaan.

Actie

Shoprite evalueert al jaren leveranciers op milieueffecten en begint nu ook hetzelfde te doen voor de mensenrechten. We hebben met de duurzaamheidsmanager gesproken over de uitdaging van gezondheid en veiligheid in een arme samenleving alsook de arbeidsomstandigheden in de keten. De betaalbaarheid van de producten is volgens de onderneming een belangrijke insteek: daar wordt naartoe gewerkt op basis van het uitgangspunt van vijf rand per maaltijd (0,21 GBP/0,27USD/0,24EUR) en producten met een hoge voedingswaarde voor kinderen. Vanwege het gebrek aan scholing van kandidaten hanteert Shoprite als strategie dat er breed wordt geworven en in talent wordt geïnvesteerd (met economische stimuleringsmaatregelen om personeel te behouden). Eerder hadden we al met succes gevraagd om informatie over mensenrechtenbeleid. Ook pleiten we voor een due diligence-proces en op risico gebaseerde bewaking leveranciers.

Oordeel

Shoprite gaat verschillend om met de systemische uitdagingen. De winstdelingsregeling die loyaliteit en een pijnlij talent moet creëren, vonden we een goede zet, terwijl het bedrijf tegelijkertijd ook hulp biedt bij economische tegenslag. De brede (wervings)benadering en nadruk op het stimuleren van talent binnen het bedrijf creëert daarnaast kansen voor mensen zonder (vervolg)opleiding en kan een diversiteit aan achtergronden alsook een ontwikkelpijlijn opleveren. De nadruk op goedkoop en maaltijden voor kinderen met een hoge voedingswaarde komt niet alleen tegemoet aan de behoeften van de lokale bevolking maar leidt ook tot merkloyaliteit. Volgens ons is er meer aandacht nodig voor due diligence in de keten, maar we vinden het bemoedigend dat er wordt gekeken naar inkoopprognoses. We kijken uit naar de invoering van risico-evaluaties en -bewaking.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudy

Naam: GSK PLC

Land: VK

Sector: Gezondheidszorg

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Volksgezondheid

Onderwerp: Diversiteit klinisch onderzoek bij GSK

SDG: 3.8

Achtergrond

GSK is een wereldwijd biofarmaceutische producent van innovatieve geneesmiddelen en vaccins. Volgens wettelijke vereisten die in 2024 van kracht worden, zal de sector bij klinisch onderzoek rekening moeten houden met diversiteit of moeten rechtvaardigen waarom dat niet nodig is. Niet of onvoldoende voorbereid zijn, kan ertoe leiden dat de FDA nieuwe geneesmiddelen of behandelingen niet goedkeurt. Voor geneesmiddelenfabrikanten en Contract Research Organizations (CRO's) vormt dat een zeer materieel risico. In het kader van ons project diversiteit bij klinisch onderzoek hebben we een call gehad met de Senior Vice President Global Clinical Operations om erachter te komen wat GSK doet aan diversiteit in klinisch onderzoek en als voorbereiding op strengere regels.

Actie

Gesproken is over de nieuwe wettelijke vereisten ten aanzien van diversiteit in klinisch onderzoek en hoe GSK zich voorbereidt op de naleving daarvan. GSK heeft een speciaal team dat werkt aan diversiteit in klinisch onderzoek. Dat team valt onder de Chief Scientific Officer. Werken aan diversiteit kost tijd maar GSK ziet dit als een voortgaand leerproces. Benadrukt werd ook dat dit de juiste aanpak is voor patiënten en gemeenschappen. En dat de financiële gevolgen van de verkeerde aanpak veel groter zijn. GSK ziet dit ook als essentieel onderdeel van de ambitie om eind 2030 2,5 miljard patiënten te bedienen. Er werden casussen gedeeld die veel inzicht opleverden. Bijvoorbeeld hoe er wordt samengewerkt met patiëntenverenigingen voor een betere evaluatie en meer begrip voor wat de patiënt nodig heeft, naast ook de beschikbaarheid van Decentralized Clinical Trials (DCT). Tot slot gaf GSK meer inzicht in de samenwerking met CRO's. Die moeten voldoen aan de regels van GSK voor derden. GSK werkt niet samen met CRO's die niets doen om de diversiteit in klinisch onderzoek te verbeteren.

Oordeel

Wat we vooral hebben geleerd, is dat diversiteit in klinisch onderzoek steeds dieper verankerd raakt in de bedrijfsbrede strategie. GSK denkt goed voorbereid te zijn op de wettelijke vereisten: er wordt al meer dan 15 jaar gewerkt aan grotere diversiteit in klinisch onderzoek. Dat blijkt wel uit de vorderingen ten opzichte van het doel om in 2023 in 100% van de onderzoeken in fase III proactief gepast diverse deelnemers in te zetten, conform de epidemiologie van de ziekte. We zien GSK als leider op dit terrein en volgen de verdere ontwikkelingen.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudy

Naam: Adobe Inc

Land: VS

Sector: IT

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Mensenrechten

Onderwerp: De toonaangevende benadering van Adobe op het gebied van verantwoorde AI

SDG: 10.3

Achtergrond

Adobe is een van de grootste softwarebedrijven van de wereld. Met een breed aanbod producten en diensten voor creatieve professionals, bedrijven en andere klanten kunnen content en ervaringen worden gemaakt, beheerd, gemeten en geoptimaliseerd. Kunstmatige intelligentie (AI) is verankerd in veel van dat aanbod en kan nog meer kansen voor innovatie en ‘monetisatie’ opleveren. Met dat in het achterhoofd stond verantwoorde AI hoog op onze engagementagenda.

Actie

We hebben met Investor Relations en de General Counsel een gesprek aangeknoopt om meer te weten te komen over verantwoorde AI en hoe Adobe daarmee omgaat. Daarnaast hebben we gevraagd naar de governance-benadering en wilden we meer weten over de impactbeoordeling. Aan de orde kwamen de grootst mogelijke risico's en hoe de onderneming die vermindert. Adobe heeft een paar jaar geleden al een ethische AI-commissie ingesteld. Die voert een ethisch onderzoek uit als er een AI-element wordt voorgesteld. Potentiële schade en veroordelen worden in kaart gebracht. Met talloze testen worden deze risico's geminimaliseerd en waar mogelijk geëlimineerd. Om te meten in hoeverre Adobe erin slaagt om vooringenomenheid of schade tegen te gaan, houdt de onderneming het percentage outputs bij dat als schadelijk wordt aangemerkt. We kregen context bij Firefly (het generatieve leermodel dat bij ontwerpen wordt ingezet). Dat wordt vanwege copyright-risico's alleen getraind met eigendom onder licentie. Gemeld werd ook dat uiteenlopende teams zich bezighouden met testtoezicht zodat er rekening wordt gehouden met een grote diversiteit aan invalshoeken. Buiten maatschappelijke kwesties staan de risico's van AI aan de milieukant volgens Adobe nog in de kinderschoenen. Toch komt ook dit onderwerp op bestuursniveau aan de orde (bij de afweging van de potentiële impact ervan op de net zero-toezegging).

Oordeel

Duidelijk is dat Adobe op de troepen vooruitloopt. En daarmee heeft het concern een omzetkans, een concurrentievoorsprong en een kans op proactieve risicovermindering. De constructieve dialoog vonden we bemoedigend en we hebben dan ook de kans aangegrepen om de toonaangevende aanpak beter te begrijpen. Van die bevindingen en uitkomsten nemen we er een aantal mee in ons interne beoordelingskader voor verantwoorde AI: dit blijft ook in 2024 een belangrijk onderwerp. Dit soort engagementgesprekken zijn van het grootste belang voor de verdere ontwikkeling van ons begrip van hoe bedrijven kijken naar verantwoorde AI, alsook voor het leren en delen van good practices terwijl we ons inzetten voor sectorbrede verbeteringen.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Engagement casestudy

Naam: ArcelorMittal SA

Land: Luxemburg

Sector: Basismaterialen

Prioriteitsbedrijf: -

ESG-risicoscore:

Reactie op engagement: Goed

Thema: Mensenrechten, Arbeidsomstandigheden

Onderwerp: Engagement veiligheid arbeidskrachten na dodelijke brand in Kazachstan

SDG: 8.8

Achtergrond

ArcelorMittal (MT) is de op één na grootste staalfabrikant van de wereld. Het bedrijf heeft productiefaciliteiten in 16 landen en klanten in 155 landen. 46 medewerkers zijn om het leven gekomen bij een brand in de Kostenko-kolenmijn in Kazachstan. De brand werd veroorzaakt door een explosie van methaangas op 28 oktober 2023. Dit was het ernstigste industriële ongeluk sinds de onafhankelijkheid van Kazachstan. Het gevolg: nationalisatie van alle activa van MT, namelijk 8 kolenmijnen, 4 ijzerertsminnen en 1 staalfabriek.

Actie

MT heeft na het ongeluk zelf contact gezocht om toe te lichten welke herstelacties er worden ondernomen, wat er mis is gegaan en welke lessen er zijn geleerd. We hadden eerder al met de onderneming gesproken over de slechte staat van dienst op het gebied van de veiligheid in Kazachstan. Er waren voortdurend signalen dat de onderneming niet effectief omgaat met de beroepsveiligheid: 14 ongelukken met dodelijke afloop in 2022. En vóór oktober 2023 ook al 4 dodelijke ongelukken. MT heeft geschetst welke herstelstappen er direct na het ongeluk zijn ondernomen: o.a. onmiddellijke steun voor de getroffen gezinnen, zoals een uitkering van 10 jaar salaris, onderwijskosten voor de kinderen totdat ze 23 zijn en aflossing van alle persoonlijke leningen. Wat er ook mis is gegaan, MT wees op de complexe geologie van de regio naast een cultuur van risico die de situatie nog erger hadden gemaakt. We hebben de onderneming daarover stevig aan de tand gevoeld, want dit zijn geen risico's die buiten de due diligence en veiligheidsevaluatie vallen. Zoals de zaken er nu voor staan, zien we deze twee verklaringen als ontoereikend voor wat er mis is gegaan, vooral ook vanwege de omvang van het ongeluk en de stelselmatige veiligheidsproblemen in de regio. We hebben ook om bewijs gevraagd hoe MT ervoor gaat zorgen dat de 33.000 werknemers (die nu overgaan naar een genationaliseerd bedrijf) niet met nog slechtere arbeidsomstandigheden te maken krijgen. MT zegt te streven naar een goede nalatenschap in de regio, maar dat wordt nog een hele uitdaging: op de dag van de ramp zei de premier van Kazachstan dat MT de 'slechtste' investeerder was in de onafhankelijke geschiedenis van Kazachstan.

Oordeel

We vonden de verklaring van MT over wat er mis was gegaan, teleurstellend. Zeker met het oog op de veiligheid in de regio. Die zou meer dan voldoende redenen moeten zijn geweest voor een belangrijke verbetering van de veiligheidsbewaking en -procedures. MT belooft meer informatie na de publicatie van de audit door een derde van de veiligheidsprocedures in de hele onderneming. De uitkomsten worden medio 2024 gepubliceerd. We zoeken na die publicatie weer contact.

ESG-risicoscore: blootstelling aan risico's en risicobeheersing relatief binnen de sector. Bron: MSCI ESG Research Inc.

 Laag

 Matig

 Bovengemiddeld

 Hoog

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
SDG1	1.1	Uitroeien armoede en garanderen leefbaar loon voor iedereen
SDG2	2.1	Een einde maken aan honger en toegang garanderen tot veilig en voedzaam voedsel
SDG2	2.2	Een einde maken aan alle vormen van ondervoeding, vooral bij kinderen en vrouwen
SDG3	3.7	Wereldwijde toegang tot seksuele en voortplantingszorg zekerstellen
SDG3	3.8	Toegang tot medicijnen en gezondheidszorg
SDG3	3.9	Het aantal doden en ziekten door verontreiniging en besmetting reduceren
SDG5	5.1	Een einde maken aan alle vormen van discriminatie jegens vrouwen en meisjes
SDG5	5.5	Verzekeren gelijke kansen voor vrouwen, inclusief leiderschap op alle niveaus;
SDG6	6.1	Universele toegang realiseren tot veilig, betaalbaar drinkwater
SDG6	6.3	Waterkwaliteit verbeteren door verontreiniging te beperken
SDG6	6.4	Verhogen efficiëntie watergebruik om een antwoord te bieden op de waterschaarste
SDG7	7.2	Het aandeel hernieuwbare energie in de wereldwijde energiemix aanzienlijk vergroten
SDG7	7.3	De wereldwijde snelheid van verbetering in energie-efficiëntie verdubbelen
SDG8	8.2	Tot meer economische productiviteit komen door innovatie
SDG8	8.3	Op ontwikkeling toegespitst beleid bevorderen
SDG8	8.5	Realiseren volledige en productieve werkgelegenheid voor iedereen
SDG8	8.7	Uitroeien gedwongen arbeid, moderne slavernij en mensensmokkel
SDG8	8.8	Veilige werkomgeving bevorderen voor alle werknemers
SDG9	9.1	Veerkrachtige en duurzame infrastructuur ontwikkelen
SDG9	9.4	Voor meer verduurzaming sectoren opwaarderen en moderniseren
SDG9	9.c	Universele en betaalbare toegang tot ICT zekerstellen
SDG10	10.1	Een hoger percentage groei realiseren voor de laagste 40% van de inkomens
SDG10	10.2	Inclusiviteit voor iedereen mogelijk maken en stimuleren
SDG10	10.3	Zorgen voor gelijke kansen en wetgeving voor iedereen
SDG10	10.4	Beleid invoeren om meer gelijkheid te realiseren
SDG10	10.7	Door strak beleid veilige migratie mogelijk maken
SDG11	11.2	Universele toegang tot veilige en betaalbare vervoerssystemen verschaffen

Bijlage

SDG	Doel	Samenvatting doel
■ SDG12	12.2	Natuurlijke hulpbronnen duurzaam beheersen en efficiënt gebruiken
■ SDG12	12.4	Gebruik chemicaliën en afval gedurende de hele cyclus beheersen
■ SDG12	12.5	Door preventie, vermindering, recycling en hergebruik afval aanzienlijk beperken
■ SDG12	12.6	Bedrijven aanmoedigen om duurzame praktijken in te stellen en de duurzaamheidsrapportage aan te scherpen
■ SDG12	12.7	Duurzame inkooppraktijken stimuleren
■ SDG13	13.1	Aanpassingsvermogen versterken tegen de effecten van klimaatverandering
■ SDG13	13.2	Klimaatplannen integreren in beleid en strategieën
■ SDG13	13.a	Aanpak vermindering klimaatverandering voor ontwikkelingslanden
■ SDG14	14.1	Voorkomen en verminderen van alle vormen van vervuiling van de zee
■ SDG15	15.1	Duurzame consumptie zekerstellen van zoetwatersystemen op land
■ SDG15	15.2	De implementatie van duurzaam beheer van bossen bevorderen
■ SDG15	15.5	Aantasting van natuurlijke leefgebieden inperken
■ SDG16	16.5	Alle vormen van corruptie en omkoping verminderen
■ SDG16	16.6	Effectieve, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen
■ SDG16	16.b	Antidiscriminatiewetgeving stimuleren voor een duurzame ontwikkeling